

Uchwała Nr 170/XXII/2017
Rady Gminy w Rożwienicy
z dnia 17 lutego 2017r

W sprawie : przyjęcia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Rożwienica na lata 2017- 2032

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (jedn. tekst Dz.U.2016 .476) oraz art.18 ust.1, art. 400 a usdt.1 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r- Prawo ochrony środowiska (jedn. test. Dz. U. 2016 .672) w związku z art.35 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012r o odpadach (tekst jedn. Dz.U.2016.1987) oraz założeniami „ Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009r (MP. 50. 735) Rada Gminy w Rożwienicy uchwala co następuje:

- §1. Przyjmuje się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Rożwienica na lata 2017-2032” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.
- §2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rożwienica.
- §3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.





Załącznik Nr 1
Do Uchwały Nr 170/XXII/2017
Rady Gminy w Roźwienica
z dnia 17.02.2017r

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST Z TERENU GMINY ROŻWIENICA
NA LATA 2017 -2032**



Roźwienica 2017



Spis treści

1	WSTĘP	4
1.1	Ogólne informacje o azbestie	4
1.2	Szkodliwość azbestu dla życia ludzkiego	5
1.3	Charakterystyka gminy Roźwienica	8
1.4	Cele i zadania programu usuwania azbestu z terenu	10
2	REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY ROŻWIENICA	10
2.1	Ustawy	10
2.2	Akty wykonawcze	12
2.3	Inne	13
2.4	Postępowanie podczas demontażu materiałów zawierających azbest:	14
2.5	Transport i przechowywanie wyrobów zawierających azbest	18
3	INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY ROŻWIENICA	20
3.1	Opis przeprowadzonych prac inwentaryzacyjnych na terenie gminy Roźwienica	20
3.2	Analiza danych z przeprowadzonej inwentaryzacji	29
3.3	Zalecenia	34
3.4	Działania zmierzające do usunięcia azbestu z terenu gminy Roźwienica	35
3.5	Planowany harmonogram zadań	35
3.6	Kalkulacja finansowa i potencjalne źródła finansowania realizacji Programu usuwania azbestu z terenu gminy Roźwienica	37
3.7	Źródła i sposoby dofinansowania Programu	38
4	USTALENIA POLITYKI, CELÓW I ZADAŃ	39
4.1	Ustalenia długoterminowe programu	39
4.2	Ustalenia krótkoterminowe programu	40

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
z terenu gminy Rożwienica na lata 2017 – 2032**



4.3	Wytyczne do programu edukacji społeczeństwa w zakresie usuwania wyrobów i gospodarki odpadami zawierającymi azbest	40
5	MONITORING REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU Z TERENU GMINY ROŻWIENICA.....	41
6	PODSUMOWANIE.....	41
7	Bibliografia	42



1 WSTĘP

Wprowadzony na terenie kraju zakaz stosowania wyrobów zawierających azbest, wprowadzony ustawą z dnia 19 czerwca 1997 roku posłużył do opracowania szeregu rozporządzeń regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Opracowanie powyższego dokumentu jest odpowiedzią na wymagania zawarte w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”, przyjętego Uchwałą Nr 39/2010 przez Radę Ministrów z dnia 15 marca 2010 roku.

Realizacja zadań przewidzianych w „Programie” wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na poniższych poziomach:

- centralnym; reprezentowanym przez Radę Ministrów oraz właściwego ministra do spraw gospodarki i Głównego Koordynatora przyjętego programu,
 - wojewódzkim; wojewoda, samorząd województwa,
 - lokalnym; samorząd powiatowy, samorząd gminny.
- do którego zadań należy:

1. Uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami.
2. Przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycje azbestu.
3. Współpraca z lokalnymi mediami i organizacjami celem rozpowszechnienia informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem.
4. Przygotowanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji programu.

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców gminy a w szczególności do właścicieli nieruchomości na których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest.

1.1 Ogólne informacje o azbecie

Azbest jest znany i wykorzystywany przez człowieka od tysiącleci jako minerał naturalny – należy do grupy materiałów, krzemianów. Cecha charakterystyczną azbestu jest jego włóknista budowa oraz wyjątkowe właściwości fizyko-chemiczne. Jest niemal niezniszczalnym tworzywem o wielu zaletach: odporny na działanie bardzo wysokich temperatur (temperatura rozkładu i topnienia najbardziej popularnego azbestu białego –



chryzolu – wynosi 1500 -1550°C), również na działanie mrozu, kwasów i substancji żrących, a przy tym elastyczny i wytrzymały.

Dodatkowymi właściwościami które znalazły szerokie zastosowanie zarówno w przemyśle budowlanym, stoczniowym, chemicznym, energetycznym, transportowym są:

- dźwiękochłonność,
- niskie przewodnictwo cieplne i elektryczne,
- możliwość przędzenia włókien,
- łatwość łączenia się z innymi materiałami takimi jak tworzywa sztuczne, cement.

Szkodliwość azbestu nie wynika z jego składu chemicznego, a przyczyna tkwi w jego włóknistej strukturze, która stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Istnieje kilka odmian azbestu, różniących się m. in. składem chemicznym oraz rodzajem włókien. Największe znaczenie przemysłowe w Polsce i około 95% udziału w ogólnej masie stosowanych minerałów azbestowych miał azbest biały – chryzotyl (uwodniony krzemian magnezu).

Rzadziej stosowane i dużo bardziej niebezpieczne dla zdrowia są:

- azbest niebieski – krokidolit,
- azbest brązowy – amozyt,

1.2 Szkodliwość azbestu dla życia ludzkiego.

Azbest jest wspólną przyjętą nazwą sześciu minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, nie ulega on bowiem degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku z czym po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam przez dziesiątki, a nawet setki lat.



Przez lata powszechnie stosowano trzy rodzaje minerałów:

1. **krocidolit, „azbest niebieski”** ma najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, przez co był najchętniej wykorzystywany w przemyśle. Należy do grupy amfiboli, jest najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutageny - najwcześniej wycofany z użytkowania w latach 80 - tych,
2. **amosyt, „azbest brązowy”**, należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej między krocidolitem i chryzotylem. Ma włókna sztywniejsze i mniej giętkie w porównaniu z chryzotylem. Nie spotykany w wyrobach produkcji polskiej, stosowany głównie w wyrobach Europy zachodniej, często w formie tynków i natrysków ogniochronnych,
3. **chryzotyl „azbest biały”** - przedstawiciel grupy serpentynu, - najczęściej stosowany w produkcji wyrobów azbestowo - cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przedz termoizolacyjnych.

Aby uniknąć groźby wystąpienia schorzeń, organizm nie powinien być ekspozowany na powietrze zanieczyszczone pyłami azbestowymi.

Wyróżnia się trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

1. zawodowa – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe, oraz z pracą w warsztatach samochodowych i pracą przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest
2. parazawodowa – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów
3. środowiskowa – związana z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Pomimo tego, iż azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych, to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero na początku XX wieku. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia stężenia liczby włókien, które uległy wchłonięciu do płuc, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 μm , przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzotyłu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych,



z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3 :1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego, w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie ze sobą ryzyko zdrowotne.

Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

1. pylica azbestowa (azbestoza) – rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych. Przejawia się suchym, męczącym kaszlem, dusznością wysiłkową, bólami w klatce piersiowej oraz objawami nieżytu oskrzeli i rozedmy płuc. Włókna azbestowe wnikają aż do najgłębszych części płuc. Powstają ciała żelaziste, które powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej. W latach 1976-96 rozpoznano w Polsce 1314 przypadków azbestozy płuc. Powodowana jest przez stosunkowo duże stężenia włókien, a jej okres rozwoju może trwać nawet 30 - 40 lat.
2. zmiany opłucnowe – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe. Powodują one ograniczenie funkcjonowania płuc, a także zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej.
3. rak płuc – najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli. Jest to seria nienaprawionych defektów genetycznych w komórkach prowadzących do rozwoju guza. Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Jest to postępująca choroba prowadząca do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów. Nowotwór ten rozwija się u osób zawodowo narażonych na kontakt z azbestem oraz u osób mieszkających w okolicach kopalni i zakładów przetwórstwa azbestu. Za powstanie tego typu schorzeń odpowiedzialne są wszystkie rodzaje azbestu, ale największą szkodliwość przypisuje się azbestom amfibolowym. Ilość wykrywanych tego typu nowotworów zwiększa się o około 10%



rocznie. W Polsce, co roku umiera na międzybłoniaka około 120 osób, natomiast we Francji 400 – 600 osób.

Minister Pracy i Polityki Społecznej Rozporządzeniem z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy ustalił wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia. Wśród pyłów znalazły się również pyły zawierające azbest. Jednakże należy pamiętać, że pojęcie stężeń dopuszczalnych w przypadku azbestu jest umowne i stanowi kompromis pomiędzy wymaganiami medycyny a możliwościami technicznymi, a działania Unii Europejskiej dążą do zminimalizowania wpływu azbestu na zdrowie ludzkie. Szkodliwe działanie azbestu może zostać zwielokrotnione w momencie jednoczesnego narażenia organizmu na inne substancje rakotwórcze (np. węglowodory aromatyczne, metale ciężkie czy dym tytoniowy).

1.3 Charakterystyka gminy Roźwienica

Gmina Roźwienica zlokalizowana jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, położona w południowo – zachodniej części powiatu jarosławskiego. Stanowi około 6,87% powierzchni powiatu, który ma przede wszystkim charakter rolniczo – przemysłowy.

Sąsiaduje z gminami: Pawłosiów, Pruchnik, Rokietnica, Chłopice w powiecie jarosławskim oraz gminą Krzywczka z powiatu przemyskiego i gminą Zarzecze z powiatu przeworskiego.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Roźwienica na lata 2017 – 2032



Mapa 1: Zarys miejscowości zlokalizowanych na terenie Gminy Roźwienica.

Gminę z siedzibą w Roźwienicy, tworzy 12 sołectw: Roźwienica, Rudołowice, Mokra, Częstkowice, Czudowice, Bystrowice, Tyniowice, Więckowice, Chorzów, Węgierka, Wola Węgierska, Wola Roźwienicka.

Powierzchnia gminy jest rozległa i zajmuje około 69 km², z czego użytki rolne stanowią dominującą część bo aż 74%, natomiast użytki leśne 19%.

Jednym z głównych i bardzo i cennym pod względem przyrodniczym obszarów są lasy zajmujące powierzchnię 1409 ha, o największym skoncentrowaniu w miejscowościach Węgierka, Wola Węgierska. Powyższy teren wchodzi w obszar chroniony Przemysko – Dynowski, który jest atrakcją turystyczną oraz stanowi zaplecze dla gospodarstw agroturystycznych. Zasoby wodne pochodzą przede wszystkim z dwóch rzek: Mleczka oraz Jodłówka.

Typowy klimat dla Pogórza Karpackiego sprzyja pieszej turystyce, dlatego okolica potocznie zwane są „Małymi Bieszczadami” i przyciągają walorami czystego powietrza, nieskażonym środowiskiem, bogactwem flory i fauny oraz zabytkami wartymi obejrzenia. Na szczególną uwagę zasługują zabytkowe zespoły dworskie w Roźwienicy, Częstkowicach, Więckowicach oraz kościół Parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja w Rudołowicach jak również drewniana cerkiew w Tyniowicach. Na terenie gminy Roźwienica zlokalizowane są również bogactwa naturalne w postaci wymagającego oczyszczenia, złóż gazu ziemnego, którego niska opłacalność powoduje brak wydobycia na skale przemysłową. Gmina



Roźwienica to kraina głównie rolnicza w której przeważa uprawa zbóż i rzepaku.

1.4 Cele i zadania programu usuwania azbestu z terenu

Przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009r. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. wynikały ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej, określił następujące cele programu:

1. oczyszczenie obszaru gminy z azbestu oraz wyrobów zawierających azbest,
2. wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
3. spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
4. stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
5. pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt azbestowo - cementowych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

2 REGULACJE PRAWNE W ZAKRESIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY ROŻWIENICA

W Polsce istnieje szereg regulacji prawnych dotyczących problematyki azbestu i wyrobów zawierających azbest, które są tożsame z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej. Poniżej zamieszczono wykaz ustaw i aktów wykonawczych dotyczących wyrobów zawierających azbest, sposobów postępowania z tymi wyrobami, jak i innych zagadnień związanych z azbestem.

2.1 Ustawy

- **Ustawa z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U.2015.1203).** Ustawa określa właściwości organów w zakresie wykonywania zadań administracyjnych i obowiązków, które wynikają z czterech rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawach dotyczących (1) rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów, (2)



detergentów, (3) wywozu i przywozu niebezpiecznych chemikaliów oraz (4) klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin. Ustawa reguluje również warunki lub zakazy produkcji, wprowadzania do obrotu czy też stosowania substancji chemicznych w ich postaci własnej lub jako składników mieszanin (lub wyrobów), w zakresie, który nie został już uregulowany przepisami wyżej wymienionych rozporządzeń. Przepisy niniejszej ustawy nie dotyczą warunków transportu substancji i mieszanin (także w transzycie pod dozorem celnym) w sytuacji, kiedy nie są one w trakcie transportu przetwarzane lub przepakowywane.

– **Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 roku o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2016.1834 t.j.).** Ustawa określa zasady dotyczące przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców oraz innych osób przewożących towary niebezpieczne, jak również organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli. Przewóz materiałów niebezpiecznych w Polsce regulowany jest przez przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest (t.j. Dz.U.2015.882). Przepisy zarówno umowy ADR, jak również ustawy określają sposób załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy przewożące niebezpieczne materiały powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczające te pojazdy do przewozu wyżej wymienionych towarów, natomiast kierowcy powinni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

– **Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. 2016.1987 t.j.).** Ustawa określa zasady postępowania z odpadami w sposób, który zapewnia zarówno ochronę życia i zdrowia ludzi jak i ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. W szczególności określa zasady postępowania z odpadami z uwzględnieniem zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, jak również przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów. Określone zostały w niniejszej ustawie obowiązki wytwórców oraz posiadaczy odpadów (również niebezpiecznych). W ustawie zawarto sposoby postępowania przy zbieraniu, transporcie, przetwarzaniu i unieszkodliwianiu odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów.

– **Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004. 20 z późn. zm.).** Niniejsza ustawa wprowadza zakaz wprowadzania na teren Polski azbestu i wyrobów zawierających azbest, produkcji



wyrobów, które w swoim składzie zawierają azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Zgodnie z ustawą w dniu 28 września 1998 roku zakończyła się produkcja płyt azbestowo - cementowych, natomiast wraz z dniem 28 marca 1999 roku wszedł w życie zakaz obrotu tymi płytami. Wyjątkiem jest azbest i wyroby go zawierające, które zostały dopuszczone do produkcji lub wprowadzenia na teren Polski, określone w załączniku nr 1 do ustawy. Listę wyrobów określa co roku Minister właściwy do spraw gospodarki na drodze rozporządzenia. Wejście w życie ustawy praktycznie zakończyło produkcję oraz okres stosowania wyrobów zawierających azbest na terenie Polski. Problemem jest jednakże usuwanie tych produktów w sposób, który nie będzie zagrażał zarówno życiu i zdrowiu ludzi, jak i środowisku. Ustawa reguluje również zagadnienia dotyczące opieki nad pracownikami, którzy mieli styczność z azbestem.

2.2 Akty wykonawcze

Rozporządzenia Ministra Środowiska

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. 2014.1546).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. 2014. 1923).

Rozporządzenia Ministra Gospodarki

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011. 31).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2010 . 1089).

Rozporządzenia Ministra Zdrowia

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. 2005 r. 1603).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2005 . 1100).



- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. 2005. 109).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. 2004 r. 1896).

2.3 Inne

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 (uchwała nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.) – Program zastąpił Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. Program określa zadania niezbędne do realizacji w celu oczyszczenia kraju z azbestu. Realizacja Programu została przewidziana w latach 2010 - 2032, głównie z uwagi na dużą trwałość płyt azbestowo - cementowych, ich ilość oraz wysokie koszty usuwania tych wyrobów. W celu realizacji wszystkich zadań przewidzianych w Programie, niezbędne jest zaangażowanie administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach: – centralnym – Rada Ministrów, Minister Gospodarki i w strukturze Ministerstwa Gospodarki Główny Koordynator, – regionalnym – samorząd województwa, – lokalnym – samorząd powiatowy i samorząd gminny. Organem odpowiedzialnym za monitoring i koordynację realizacji Programu jest Minister Rozwoju, który powołuje Głównego Koordynatora, jako osobę odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących uaktualnienia Programu, oraz Radę Programową, która – działając jako organ opiniodawczo-doradczy Ministra Gospodarki – skupia przedstawicieli wszystkich istotnych dla realizacji Programu organów, urzędów, instytucji i organizacji. Zgodnie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 do zadań samorządu gminnego należy:

- gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa za pośrednictwem portalu www.bazaazbestowa.gov.pl,



- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz urządzeń mobilnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

2.4 Postępowanie podczas demontażu materiałów zawierających azbest:

Wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych zobowiązany jest do:

1. izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
2. ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
3. umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem"; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem";
4. zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
5. zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;



6. codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
7. izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
8. stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
9. zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Po wykonaniu prac, o których mowa powyżej wykonawca ma obowiązek złożenia właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. Oświadczenie przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat.

Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy dokonywać zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994r Prawo budowlane, rozdz. 4 „Postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych”, rozdz. 5 „Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych”.

W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych, inwestor musi przestrzegać przepisów Prawa Budowlanego oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu.

Inwestor jest zobowiązany do zorganizowania procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

1. opracowania projektu budowlanego i stosownie do potrzeb innych projektów
2. objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy
3. opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia



4. wykonania i odbioru robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych – art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane.

Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi administracji architektoniczno – budowlanej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót. Wykonawca prac zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- ilość wytworzonych odpadów
- identyfikację rodzaju azbestu
- klasyfikację wytworzonego odpadu
- warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy

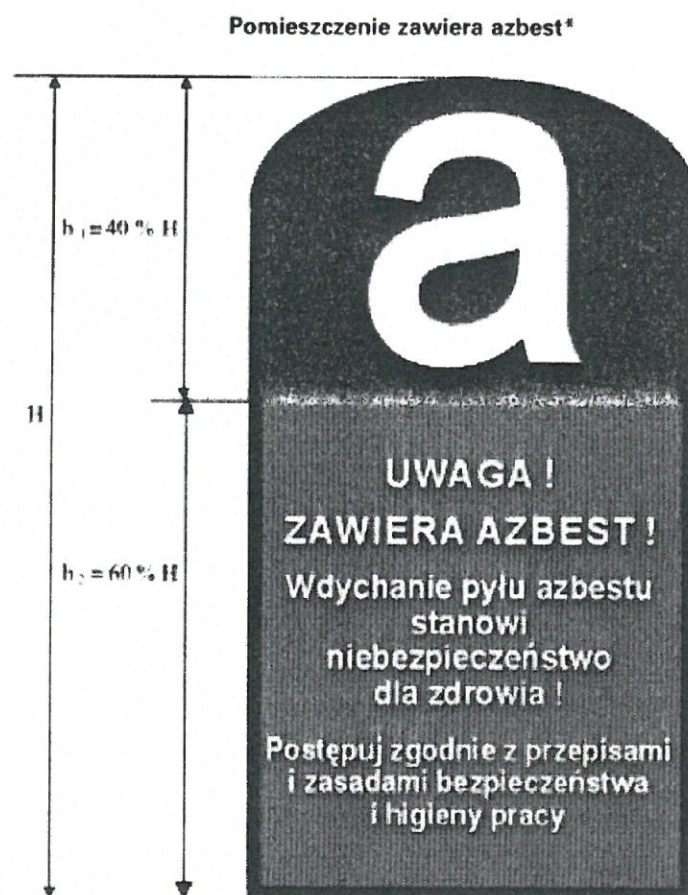
Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

1. nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
2. demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzania, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
3. odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
4. prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit; codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć właścicielowi lub zarządcy nieruchomości pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu

terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu.

OZNAKOWANIA INSTALACJI, URZĄDZEŃ LUB POMIESZCZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST



* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji.

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- b) oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
 - części górnej ($h_1 = 40 \% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,



- części dolnej ($h_2 = 60 \% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny,
- c) jeśli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski"

2.5 Transport i przechowywanie wyrobów zawierających azbest

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy realizować w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

1. szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³;
2. zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³;
3. szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
4. utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
5. oznakowanie opakowań;
6. magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady można przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Przedsiębiorca, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności (zezwolenie to wydaje starosta).

Transport odpadów zawierających azbest, które zaliczane są do niebezpiecznych z miejsc powstawania na miejsce składowania odbywa się z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie materiałów niebezpiecznych zawartych w Rozporządzeniu Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 czerwca 1999 r.



Przewoźnik odpadów musi posiadać dokument przewozowy materiałów niebezpiecznych, który według wymagań ADR powinien zawierać:

1. numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
2. klasę do której należy odpad nadawany do przewozu,
3. liczbę sztuk przesyłki,
4. nazwy i adresy nadawcy i odbiorców przewożonych odpadów

Pojazdy przewożące odpady powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych. Przed przewożeniem odpadów zawierających azbest przyczepa powinna być oczyszczona z wszelkich ostrych i twardych przedmiotów, które mogłyby uszkodzić folię.

Przewoźnik powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Odpady należy przewozić w taki sposób, aby nie były one narażone na tarcie, wstrząsy przewracanie się i wypadnięcia podczas jazdy.

Odpady pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej mogą być deponowane na składowiskach urządzonych w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed rozsypywaniem. Odpady zawierające azbest powinny być składowane selektywnie, w izolacji od innych, a miejsce składowania musi być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska.

Powierzchnia składowiska odpadów powinna być zabezpieczana przed emisją pyłów poprzez przykrycie folią lub warstwą gruntu każdorazowo po złożeniu odpadów. Składowanie odpadów zawierających azbest powinno być zakończone na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko należy wypełnić ziemią do poziomu terenu. Dno składowiska powinno być usytuowane w odległości nie mniejszej niż jeden metr od maksymalnego poziomu górnego zwierciadła wód podziemnych. Składowisko powinno posiadać ogrodzenie i stały nadzór w okresie eksploatacji. Teren składowiska, którego eksploatacja została zakończona powinien podlegać okresowej kontroli stanu powierzchni, na której nie dopuszcza się wykonywania wykopów, instalacji podziemnych oraz naziemnych oraz budynków. Zarządzający składowiskiem zobowiązany jest do ewidencjonowania



rodzaju i ilości odpadów umieszczonych na składowisku odpadów oraz czasu ich składowania.

3 INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY ROŻWIENICA

3.1 Opis przeprowadzonych prac inwentaryzacyjnych na terenie gminy Roźwienica

W celu określenia ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Roźwienica przeprowadzono szczegółową inwentaryzację polegającą na spisie z natury. Inwentaryzacja została przeprowadzona przez odpowiednio przeszkolonych pracowników Urzędu Gminy, w miesiącach czerwcu i lipcu 2014 roku, według przyjętego planu, by objąć pracami wszystkie miejscowości z terenu całej gminy i dokładnie zlokalizować w terenie wszystkie wyroby zawierające azbest, będące elementami istniejących budynków oraz składowanych w inny sposób.

Podczas przeprowadzanej inwentaryzacji pracownicy Urzędu Gminy zbierali od właścicieli oraz osób zamieszkujących posesje informacje niezbędne do sporządzenia dokumentacji inwentaryzacyjnej, zgodnie z „Karta Informacji o WYROBACH Zawierających Azbest” zawierającej informacje zgodne z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U..2004. 649 ze zmianami) oraz rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011. 31).

W przypadku niemożności ustalenia adresu danego obiektu lub usytuowania odpadu w terenie dopasowywano adres i numer działki ewidencyjnej podczas wpisywania obiektu do bazy danych. Karty były sporządzane ręcznie, indywidualnie dla każdego obiektu budowlanego na którym zidentyfikowano produkty zawierające azbest, oraz dla każdej innej lokalizacji odpadów.

Karta zawiera informacje obejmujące:

- nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej, adres,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Rożwienica na lata 2017 – 2032



- wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres,
- rodzaj zabudowy,
- rodzaj pomieszczenia,
- numer działki ewidencyjnej,
- numer obrębu ewidencyjnego,
- nazwa, rodzaj wyrobu,
- ilość posiadanych wyrobów,
- stopień pilności,
- zaznaczenie miejsca występowania wyrobów.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02.04.2004 r. /Dz. U2011. 649 z póź.zm./ przy sporządzaniu inwentaryzacji posłużono się wzorami ankiet stanowiącymi załączniki do powyższego rozporządzenia.



W Z Ó R

**INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH
WYKORZYSTYWANIA**

1. Miejsce,
adres.....
-
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
 - a) osoba prawna - nazwa,
adres.....
 -
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
.....
 -
3. Tytuł własności
.....
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
.....
5. Ilość (m², tony)³⁾
.....
6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾
.....
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾
 - b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
.....
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
.....

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.



- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.
- 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).
- 4) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 5) Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.
- 6) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

ZAŁĄCZNIK NR 3

do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23.10.2003 r. /Dz. U. 2003. 1876 ze zm./

**WZÓR
INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH
WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE**

1. Miejsce,
adres.....
.....
2. Właściciel/zarządca²⁾:
 - b) osoba prawna - nazwa,
adres.....
.....
 - c) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
.....
.....
3. Tytuł własności
.....
.....

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
z terenu gminy Rożwienica na lata 2017 – 2032**



4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
.....
5. Ilość (m², tony)³⁾
.....
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
.....
7. Planowane usunięcia wyrobów:
.....
 - a) sposób
.....
 - b) przez kogo
.....
 - c) termin
.....
8. Inne istotne informacje⁴⁾
.....

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

ZAŁĄCZNIK NR 1

do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02.04.2004 r. /Dz. U. 2004. 649 ze zm./



W Z Ó R

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....
...

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....
...

Rodzaj zabudowy¹⁾:

.....

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

.....

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

.....

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

.....

Ilość wyrobów⁴⁾:

.....

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

.....

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe,	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
z terenu gminy Roźwienica na lata 2017 – 2032**



15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
(miejscowość, data)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Rożwienica na lata 2017 – 2032



- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2 , m^3 , mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać "pierwsza ocena".

Ilość wyrobów zawierających azbest w terenie określano na podstawie przeprowadzanych rzeczywistych pomiarów powierzchni zajmowanych przez różnego rodzaju płyt jak również dla bardziej precyzyjnego oszacowania powierzchni azbestu zastosowanego jako pokrycia dachowe przyjmowano przybliżony spadek połaci dachowych i ich liczbę.

Wymiary płyt azbestowo – cementowych płaskich

Tabela 1

Rodzaj płyt	Wymiary [mm]			Powierzchnia m^2
	Długość	Szerokość	Grubość	
prasowane płaskie okładzinowe W01	1500	1200	6	1,8
prasowane płaskie* „karo” W01	400	400	4	0,16 (6,25 płyty to $1m^2$)
płaskie nieprasowane autoklawizowane W01	2500	800	6	2



Wymiary płyt i gąsiorów azbestowo-cementowych falistych

Tabela 2

Typ płyt	Wymiary [mm]			Powierzchnia [m ²]
	Płyt			
	Długość	Szerokość	Grubość	
NF-9 - płyta niskofalista o 9 falach W02	1250 1875 2500	1120	6	1,4 2,1 2,8
WF-6 - płyta wysokofalista o 6 falach W02	1250 1875 2500	1097	6	1,4 2,1 2,7
GZG-N - gąsior zawiasowo-falisty górny o niskiej fali W02	370	1120	6	0,41
GZD-N - gąsior zawiasowo-falisty dolny o niskiej fali W02	360	1120	6	0,40
GZG-W - gąsior zawiasowo-falisty górny o wysokiej fali W02	380	1097	6	0,42
GZD-W - gąsior zawiasowo-falisty dolny o wysokiej fali W02	370	1097	6	0,41

Następnie, dane w m² zostały przeliczone na jednostki wagowe (kilogramy, tony) na podstawie przyjętego współczynnika według normy której należy dokonywać przeliczeń powierzchni płyt azbestowo cementowych na jednostki wagowe wynosi około **11 kg/m²**.

Stopień pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest dla każdego obiektu został wyliczony indywidualnie, zgodnie ze stanem faktycznym, według punktacji zawartej w załączniku do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2010.1089 z późn. zmian.).

Zgodnie ze skalą punktową zawartą w załączniku do ww. rozporządzenia, każdy obiekt podlegał ocenie pod kątem:

- sposobu zastosowania azbestu,
- struktury powierzchni wyrobu z azbestem,
- możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem,



- miejsca usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych,
- wykorzystania miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej.

W zależności od wartości punktowej powyższych parametrów, każdemu obiektowi przydzielono jeden z następujących stopni pilności:

- stopień pilności 1 – od 120 punktów – wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie,
- stopień pilności 2 – od 95 do 115 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku,
- stopień pilności 3 – do 90 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

3.2 Analiza danych z przeprowadzonej inwentaryzacji

Na podstawie danych uzyskanych z Kart informacji o wyrobach zawierających azbest, stosując przelicznik około 11 kg/m², określono całkowitą masę zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Roźwienica.

Na dzień **30.12.2016 r.** zinwentaryzowano materiały zawierające azbest o łącznej powierzchni **124839,90 m²**, co po przeliczeniu na kg wynosi **1373239 kg, 1373,24Mg**.

W trakcie przeprowadzanej inwentaryzacji nie zlokalizowano obecności dróg oraz terenów utwardzonych w przeszłości materiałami zawierającymi azbest.

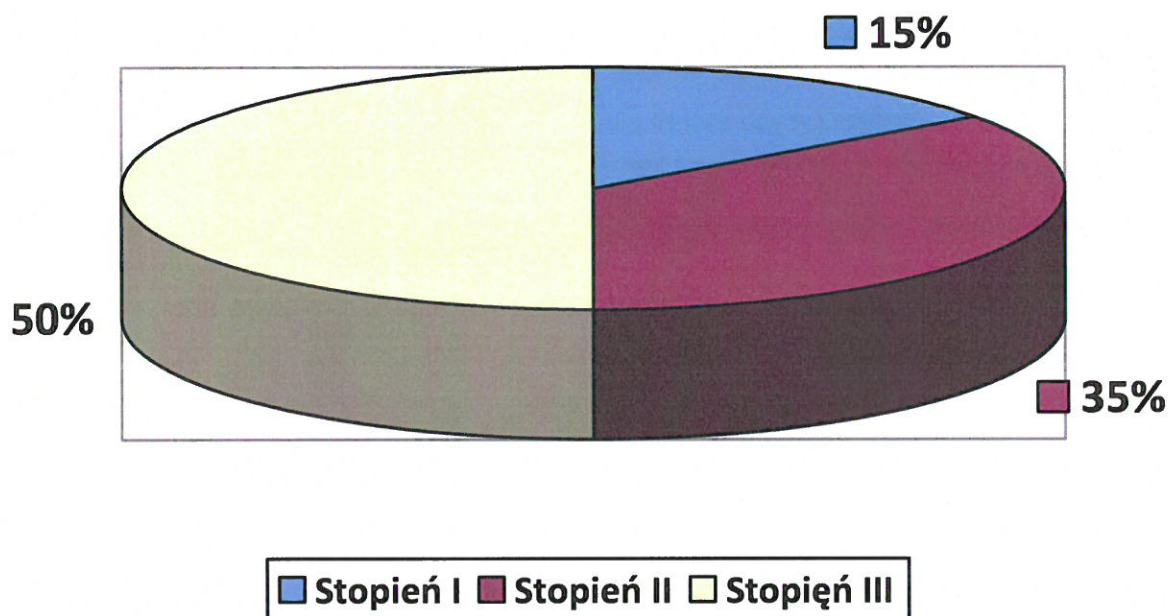
Ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych w Mg, w odniesieniu do stopnia pilności z podziałem na właścicieli wyrobów została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 3

Stopień Pilności	I	II	III	Łącznie
Osoby fizyczne	205,99	480,63	686,62	1373,24
Podmioty Prawne	0	0	0	0



Wykres procentowy udziału wyrobów w poszczególnych stopniach pilności



Rysunek 1

Szczegółowe dane dotyczące ilości zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest rodzajów obiektów i ich ilości zostały rozbite na tabele i zamieszczone poniżej.

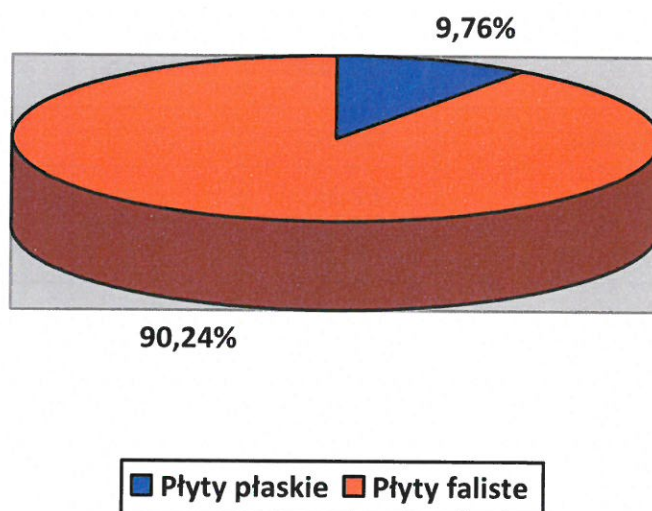
Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w Mg, z podziałem na rodzaj wyrobu.

Tabela 4

Rodzaj wyrobu	Zinwentaryzowano
W01 Płyta Płaska	134,07
W02 Płyta Falista	1239,16



Wykres procentowy wyrobów zawierających azbest z podziałem na rodzaj wyrobu.



Rysunek 2



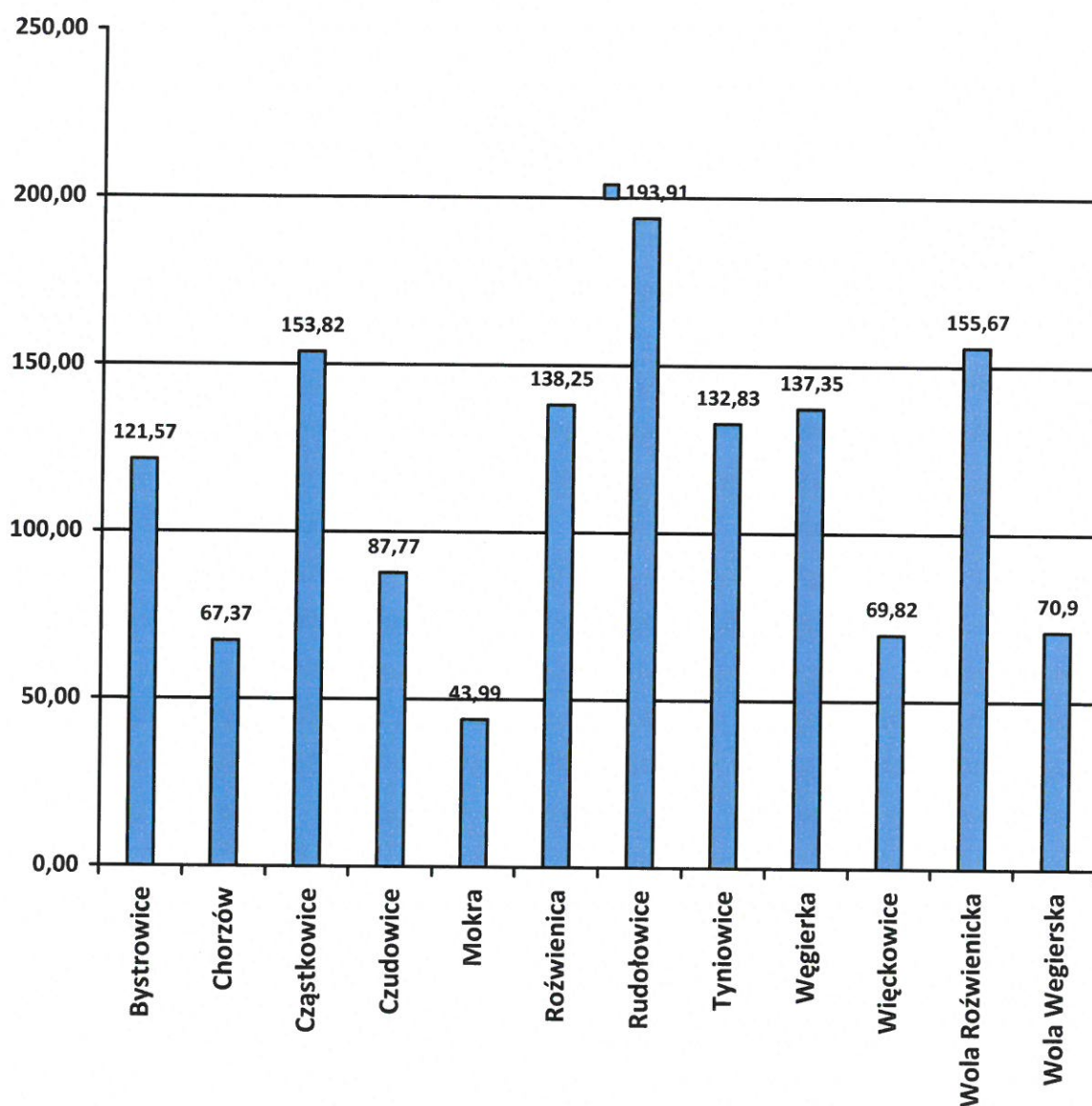
Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w Mg w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 5

Miejscowość	osoby fizyczne	osoby prawne	SUMA
Bystrowice	121 567	0	121 567
Chorzów	67 370	0	67 370
Cząstkowice	153 819	0	153 819
Czudowice	87 769	0	87 769
Mokra	43 989	0	43 989
Roźwienica	138 254	0	138 254
Rudołowice	193 914	0	193 914
Tyniowice	132 831	0	132 831
Węgierka	137 346	0	137 346
Więckowice	69 823	0	69 823
Wola Roźwienicka	155 667	0	155 667
Wola Węgierska	70 890	0	70 890



Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w Mg w poszczególnych miejscowościach.



Rysunek 3



3.3 Zalecenia

Znaczna większość dachów pokrytych wyrobami zawierającymi azbest w Gminie Roźwienica jest w stanie niezabezpieczonym warstwą ochronną. Pokrycia azbestowe znajdują się w większości przypadków na terenie prywatnych posesji, bywają także pozostawiane i zabezpieczone po zdjęciu z dachów na podwórzach lub ogrodach. Jak wynika z przeprowadzonej oceny wyroby zawierające azbest znajdujące się w budynkach na terenie gminy Roźwienica w przeważającej większości posiadają stopień pilności 3 tzn. w przeciągu pięciu lat do ponownej oceny określającej czy ich stan się nie pogorszył.

Podczas inwentaryzacji na terenie gminy nie odkryto tzw. dzikich wysypisk odpadów azbestowo – cementowych, nie uzyskano również informacji o podwórzach czy podjazdach utwardzanych odpadami azbestowo – cementowymi. W związku z licznymi pytaniami właścicieli posesji na których zlokalizowano wyroby zawierające azbest udzielano informacji o sposobach właściwej eksploatacji powyższych materiałów jak również pouczono iż w celu przedłużenia okresu użytkowania wyrobów zawierających azbest możliwa jest ich impregnacja lub pomalowanie. Dotyczy to tylko wyrobów, które są w dobrym stanie technicznym i których powierzchnia jest czysta. Są to mimo wszystko rozwiązania tymczasowe, gdyż jedynie przesuwają w czasie istniejący problem, nie rozwiązując go. Udzielano również informacji iż to do właścicieli lub zarządców obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinni dokonywać ich przeglądu technicznego, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. 2004. 649 z późn. zm.) oraz *Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest* (Dz. U. 2010. 31).



3.4 Działania zmierzające do usunięcia azbestu z terenu gminy Roźwienica

Głównym celem opracowania niniejszego programu jest doprowadzenie do wyeliminowania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Roźwienica, a przez to zminimalizowanie szkodliwego wpływu i zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. Osiągając powyższy cel wypełnione zostanie zobowiązanie deklarujące oczyszczenie terenu państwa z azbestu i materiałów pochodnych do 2032 roku.

Program gminy Roźwienica przewiduje usunięcie wyrobów zawierających azbest według harmonogramów, wyszczególnionych w kolejnym podrozdziale określającym terminarz prac jakie należy przeprowadzić w najbliższym czasie oraz na przestrzeni trwania całego programu, który przewiduje realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych wyrobów zawierających azbest – inwentaryzacja została przeprowadzona.
2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
3. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.

Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu gminy na realizację Programu.

1. Poszukiwanie środków finansowych na zbiórkę odpadów zawierających azbest.
2. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

3.5 Planowany harmonogram zadań

Harmonogram zadań do realizacji dotyczących usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Roźwienica w latach 2014 – 2032 przedstawiono poniżej w tabeli.

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania realizacji zadania	Termin realizacji zadania (lata)
	Zgromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach			

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
z terenu gminy Roźwienica na lata 2017 – 2032**



1	występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do Marszałka Województwa za pośrednictwem www.bazaazbestowa.pl	Gmina	Budżet gminy	2017 - 2032
2	Złożenie wniosków o pomoc w realizacji programu do instytucji wspierających działalność związaną z usuwaniem azbestu z terenu kraju	Gmina	WFOŚiGW, NFOŚiGW kredyty, pożyczki, fundusze ekologiczne	2017 - 2032
3	Opracowanie zarządzeń lub regulaminów w sprawie warunków dofinansowania polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z budynków, budowli i instalacji	Gmina	Budżet gminy	2017
4	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i gospodarskich obiektów budowlanych oraz oczyszczanie terenu nieruchomości z odpadów zawierających azbest	Gmina, właściciele i zarządcy obiektów budowlanych	Środki właścicieli nieruchomości, budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW pożyczki, kredyty	2017 - 2032
5	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków i instalacji zawierającej azbest w formie : ulotek, publikacji na stronach internetowych oraz lokalnej prasie jak również poprzez szkolenia lokalne	Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Środowiska, Województwa, Powiat, Gmina	Budżet gminy, centralny, fundusze ekologiczne	2017 - 2032
6	Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi „Program”.	Gmina	Budżet gminy, centralny, fundusze ekologiczne	2017 - 2032
7	Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska)	Gmina	Budżet gminy, centralny, fundusze ekologiczne	2017- 2032
8	Monitoring i ocena realizacji Programu	Gmina	Budżet Gminy	Przedsięwzięcie stałe
	Sporządzenie co dwa lata			



9	informacji w zakresie realizacji zadań Programu usuwania azbestu	Gmina	Budżet Gminy	2017 - 2032
10	Aktualizacja Programy usuwania azbestu z terenu gminy Roźwienica	Gmina	Budżet Gminy	Co 4 lata

3.6 Kalkulacja finansowa i potencjalne źródła finansowania realizacji Programu usuwania azbestu z terenu gminy Roźwienica

Na ogół kosztów związanych z usuwaniem azbestu, wyszczególnić można kilka etapów działań jakie należy wykonać z zachowaniem bezpieczeństwa i przepisów prawnych:

- demontaż obiektów bądź ich części w których występują materiały zawierające azbest,
- magazynowanie powstałych po demontażu materiałów niebezpiecznych w miejscu zbiorczym ustalonym na czas prac lub w obszarze ich prowadzenia,
- transport zabezpieczonych odpadów przez odpowiednio przystosowane pojazdy posiadające atest ADR. Transport odbywać się będzie na trasie miejsca demontażu do miejsca ostatecznego magazynowania i unieszkodliwienia,

W opracowaniu kosztorysu całego przedsięwzięcia związanego z realizacją Programu na podstawie informacji pochodzących od firm świadczących usługi w zakresie demontażu pokryć dachowych i transportu odpadów zawierających azbest, oraz sąsiednich jednostek administracyjnych, koszt jednostkowy usunięcia azbestu wynosi około 700 zł za 1 Mg (tona), w zależności od rodzaju budynku, przy czym średnia cena zawiera się na poziomie 1200 złotych brutto za tonę i po przeliczeniach usunięcie 1m² wyrobów zawierających azbest kształtuje się w granicach 10 – 30 złotych. Natomiast koszty transportu wynosi około 3,0 PLN/km/20ton.

Każda cena jest ustalana indywidualnie i uzależniona jest głównie od:

- ilości odpadów przeznaczonych do usunięcia (im większa masa materiałów zawierających azbest lub powierzchnia tym niższe koszty,
- rodzaju wyrobów zawierających azbest (płyty dachowe lub tynki).

Również istotnym składnikiem ceny jest koszt składowania, który uwzględnia opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku, które uiszczane jest na konto urzędu marszałkowskiego jako opłata za korzystanie ze środowiska. Na podstawie inwentaryzacji w gminie Roźwienica oszacowana ilość materiałów zawierających azbest wynosi **124839.90m²**,



czyli 1373,24 Mg, co przy powyższych założeniach związanych z demontażem, transportem i utylizacją wynosi około 962000 zł.

Nie uwzględniając kosztów związanych z wykonaniem nowych pokryć dachowych, średni koszt realizacji Programu na przestrzeni lat kształtować się będzie następująco:

- w latach 2017 – 2022 - 144300 złotych w tym 24050 złotych rocznie
- w latach 2023 - 2028 – 336700 złotych w tym 56117 złotych rocznie
- w latach 2029 – 2032 – 481000 złotych w tym 120250 złotych rocznie

Dając orientacyjny koszt całego przedsięwzięcia Programu na kwotę 962000 złotych. Powyższe koszty przyjąć należy jako wstępne i nie uwzględniają dodatkowych wydatków, jakie musi ponieść właściciel posesji w związku z demontażem azbestu jako dotychczasowego pokrycie dachowego, elewacji, czy zakup materiałów oraz robocizny.

3.7 Źródła i sposoby dofinansowania Programu.

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia z 2001r. – Prawo ochrony środowiska określone zostały zadania służące ochronie środowiska i gospodarki wodnej, która zrównoważyły zasady rozwoju i polityki ekologicznej państwa w działaniach zmierzających do oczyszczania kraju z azbestu.

Założono iż w latach 2014 -2032 realizacja Programu odbywać się będzie przy wsparciu środków finansowych pozyskanych głównie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz środków własnych beneficjentów. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania części kosztów: zabezpieczenia, transportu oraz unieszkodliwienia wyrobów i odpadów zawierających azbest. Po stronie właścicieli obiektów budowlanych pozostają koszty nowych pokryć dachowych oraz elewacji.

Dotacje, pożyczki oraz przekazane środki finansowe przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jak również Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ukierunkowane są do zadań związanych z oczyszczaniem kraju z azbestu w szczególności:

- przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami,
- przedsięwzięcie z zakresu ochrony powierzchni ziemi,



Zadania z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest mogą być finansowane również poprzez udzielanie następujących rodzajów kredytów. Bankiem specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych jest Bank Ochrony Środowiska S.A., który udziela:

- kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do oprocentowania, charakteryzujące się m. in. niższym od komercyjnego oprocentowaniem i możliwością uzyskania karencji w spłacie,
- kredyty komercyjne ze środków banku, w tym w ramach porozumienia BOŚ ze sprzedawcami i dystrybutorami wyrobów służących ochronie środowiska

4 USTALENIA POLITYKI, CELÓW I ZADAŃ

4.1 Ustalenia długoterminowe programu,

Cele długoterminowe obejmują działania związane z gospodarką odpadami, które realizowane będą do roku 2032. W ramach realizacji tych celów gmina Roźwienica planuje:

1. wdrożenie systemu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz systemu ich magazynowania i wywozu na składowisko odpadów niebezpiecznych;
2. oczyszczenie terenów z odpadów azbestowych;
3. wyeliminowanie i unieszkodliwienie ich poprzez deponowanie odpadów zawierających azbest na bezpiecznych składowiskach odpadów azbestowych;
4. prowadzenie monitoringu realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

Ze względu na skalę występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy, zostaną podjęte kroki mające na celu pozyskanie środków ze źródeł zewnętrznych, by zgodnie z „Programem oczyszczania kraju z azbestu” do 31 grudnia 2032 r. całkowicie usunąć azbest z terenu gminy.

O kolejności usuwania wyrobów azbestowych decydować będą wyniki badań stanu technicznego i sposobu użytkowania pokryć dachowych, oraz rodzaj i przeznaczenie budynku, priorytetem budynki mieszkalne.



Urząd Gminy w Roźwienicy obecnie nie dofinansowuje działań związanych z usuwaniem azbestu z budynków mieszkalnych i gospodarskich przez osoby fizyczne.

4.2 Ustalenia krótkoterminowe programu

Cele krótkoterminowe obejmują działania związane z gospodarką odpadami, które realizowane będą w latach 2017 – 2022. W ramach realizacji tego programu przyjęto następujące cele:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest – inwentaryzacja została przeprowadzona;
2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania;
3. Pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
4. Usuwanie wyrobów zawierających azbest, składowanych na terenach posesji osób prywatnych;
5. Transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest;
6. Monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

4.3 Wytyczne do programu edukacji społeczeństwa w zakresie usuwania wyrobów i gospodarki odpadami zawierającymi azbest

Usuwanie i wymiana wyrobów zawierających azbest jest zadaniem złożonym i długotrwałym ze względu na dużą ilość i różnorodność stosowanych wyrobów, a także wysokość niezbędnych nakładów finansowych na usuwanie tych wyrobów. Tak rozległe w przestrzeni i czasie zadanie wymaga określonej strategii postępowania. Niezbędnym jest więc systematyczne rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej informacji o skutkach dla zdrowia i środowiska powodowanych przez azbest i wyroby zawierające azbest. W tym celu istotnym jest przyjęcie następujących celów edukacyjnych:

1. Opracowanie metod edukacji społeczeństwa;
2. Współpraca na płaszczyźnie edukacyjnej z zainteresowanymi osobami prawnymi i fizycznymi (np. stowarzyszeniami);
3. Edukacja w zakresie możliwości skutecznego pozyskiwania środków na usuwanie azbestu;



4. Działania edukacyjno – informacyjne skierowane do mieszkańców gminy określające sposoby i postępowanie właścicieli nieruchomości z materiałami zawierającymi azbest.

5 MONITORING REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU Z TERENU GMINY ROŻWIENICA

Nadzorującym monitoring oraz stopnie realizacji Programu na terenie gminy jest Wójt Gminy, obejmuje on przetwarzanie, gromadzenie i rozpowszechnianie informacji o zaawansowaniu stopnia utylizacji wyrobów zawierających azbest i dotyczą one w szczególności:

1. ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest oraz wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających powyższy składnik,
2. Ilości składowanych materiałów zawierających azbest,
3. wyników przeprowadzonych inwentaryzacji oraz oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest i ich lokalizacji na terenie gminy.

6 PODSUMOWANIE

Przedstawiony Program którego głównym założeniem są etapy stopniowego wyeliminowania materiałów zawierających azbest z terenu gminy Roźwienica, przedstawia przekrój przepisów ściśle określających sposoby postępowania z materiałami niebezpiecznymi do jakich niewątpliwie zaliczany jest azbest. Przeprowadzona i oszacowana w sposób optymalny ilość występującego na terenie gminy Roźwienica materiałów zawierających azbest pozwoliła na opracowanie Programu i kolejnych etapów postępowania na przestrzeni nadchodzących lat. Na podstawie uzyskanych danych poznano skalę oraz oszacowano koszty jakie należy uwzględnić przy wdrażaniu założeń ujętych w przedsięwzięciu mający na celu całkowitą eliminację istniejącego zagrożenia związanego z materiałami zawierającymi azbest. Powierzchnia zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Roźwienica wynosi **124839.90 m²**.

Posiadając dane na temat obszaru jakie zajmują materiały azbestowo – cementowe



oraz stosując odpowiednie przeliczenia oszacowano łączną masę, która wynosi **1373238,9 kg**. Jednym z głównych celów jaki przyjęto do realizacji w niniejszym Programie jest pomoc mieszkańcom naszej gminy w zbiórce oraz utylizacji zalegających na prywatnych posesjach materiałów niebezpiecznych, które wykorzystywano w przeszłości w budownictwie. Podczas przeprowadzonej inwentaryzacji i rozmowach z mieszkańcami wynika iż przy realizacji zadań związanych z utylizacją azbestu są niewątpliwe trudności finansowe. Uzyskując wsparcie w postaci dofinansowania kosztów związanych z likwidacją azbestu ze środków zewnętrznych jak również wkład własny znacząco przyczyni się do sukcesywnego zmniejszenia ilości azbestu oraz płynnego wdrażania przyjętych w Programie etapów eliminacji niebezpiecznych materiałów z terenu gminy Roźwienica. Podsumowując założenia zawarte w przyjętym Programie jako dokumencie mającym na celu przyjęcia założeń zawartych w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, przyjętego uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010r. będzie rozpropagowanie informacji na tematy w nim zawarte wśród społeczeństwa, które niewątpliwie przyczynią się do podniesienia świadomości o niebezpieczeństwach związanym z materiałami azbestowymi jak również przekonania mieszkańców do zgodnego z prawem postępowania przy eksploatacji i utylizacji powyższych materiałów.

7 Bibliografia

1. Obowiązujące akty prawne dotyczące azbestu oraz ochrony przed jego szkodliwością,
2. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski –przyjęty przez Radę Ministrów RP w dniu 14 maja 2002r.
3. Dane udostępnione na stronie internetowej [www. bazaazbestowa.pl](http://www.bazaazbestowa.pl)